

Innst. S. nr. 346

(2008–2009)

Innstilling til Stortinget fra transport- og kommunikasjonskomiteen

St.prp. nr. 83 (2008–2009)

Innstilling fra transport- og kommunikasjonskomiteen om fullmakt for Kongen til å øke kostnadsrammen for første byggetrinn av Nødnett

Til Stortinget

SAMMENDRAG

I St.prp. nr. 67 (2008–2009) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2009 er det redegjort for status i utbyggingen av Nødnett, herunder om forsinkelsen i prosjektet. Det ble forbindelse vist til at den planlagte pausen i utbyggingen av Nødnett etter første utbyggingstrinn representerer en risiko i prosjektet, at forsinkelsen aksentuerer risikoen, og at Regjeringen vil komme tilbake til Stortinget dersom dette gir konsekvenser av betydning. Det har nå blitt klart at det er knyttet ytterligere utfordringer og forsinkelser i prosjektet.

I proposisjonen legger Justis- og politidepartementet fram forslag om at Stortinget gir Kongen fullmakt til å øke kostnadsrammen for første byggetrinn av Nødnett til inntil 1 139 mill. kroner. Forslaget innebærer en økning på inntil 110 mill. kroner i forhold til gjeldende kostnadsramme, fastsatt ved Stortingets behandling av St.prp. nr. 30 (2006–2007) Om igangsettelse av første utbyggingstrinn for nytt digitalt nødnett, jf. Innst. S. nr. 104 (2006–2007).

Det endelige behovet for økning av kostnadsrammen vil bli vurdert og klarlagt i løpet av sommeren 2009.

Anskaffelse av nytt nødnett

Første trinn omfatter 54 kommuner innenfor de seks politidistriktene Østfold, Follo, Romerike, Oslo, Asker og Bærum og Søndre Buskerud. Justis- og

politidepartementet fikk samtidig fullmakt til å inngå kontrakt om utbygging av resten av landet, med forbehold om at landsdekkende utbygging ikke kan igangsettes før evaluering av første trinn er gjennomført og Stortinget eventuelt har vedtatt videre utbygging.

Direktoratet for nødkommunikasjon (DNK) har ansvaret for utbygging og forvaltning av nødnettet.

Det skal gjennomføres en evaluering av første trinn knyttet til kontraktsfestede tester, teknologi, nytte og bruk, økonomi og prosjektgjennomføring før Regjeringen eventuelt legger fram forslag for Stortinget om vedtak om videre utbygging. Evalueringsaktiviteter er påbegynt og enkelte er allerede gjennomført, jf. omtale i St.prp. nr. 67 (2008–2009).

Det meste av radionettet for første trinn er bygget. Om lag 220 av 241 planlagte radio basestasjoner ferdige. I Østfold og Follo politidistrikter, der radionettet er planlagt tatt i bruk først, er 81 av 84 stasjoner bygget og det foregår test av alle funksjoner og om dekningen i området er god nok. Så langt synes radiodekningen å være god, men Nødnettet må ha tilnærmet komplett dekning før nødnetatene kan ta systemet i bruk.

Det ble i St.prp. nr. 1 (2008–2009) for Justis- og politidepartementet informert om at leverandøren var om lag 12 måneder forsinket, noe som blant annet skyldes sammenslåing av involverte firma på leverandørsiden. Det fremgår av St.prp. nr. 67 (2008–2009) at leveransen nå er ytterligere forsinket.

Det har nå blitt klart at prosjektet er beheftet med ytterligere utfordringer og forsinkelser. Dette gjelder særlig usikkerheten og framdriften knyttet til utvikling av kommunikasjonssentralene i brann og helse. Dette påvirker igjen tidspunktet for når Nødnett vil kunne tas i operativ bruk i disse etatene.

Forsinkelsene i prosjektet er svært uheldige for samfunnet og for nødnetatene, som har sterkt behov

for et nytt digitalt radiosamband. DNK arbeider med å sørge for at forpliktende fremdriftsplaner blir fulgt opp av leverandøren, slik at nødetatene så langt som mulig kan planlegge og utføre sine oppgaver i tråd med forutsetningene.

Forsinkelsene har ført til at staten har måttet opprettholde sin prosjektorganisasjon for oppfølging av leverandøren lengre enn planlagt. På enkelte områder har det vært behov for en tettere oppfølging enn det som opprinnelig var forutsatt for å avhjelpe følgene av leverandørens store utfordringer med gjennomføringen av kontrakten.

Foruten leverandørens forsinkelser knyttet til idriftsettelse av radionettet, har det vært knyttet utfordringer til å få utviklet og levert alle de spesialfunksjonene som ble avtalt og som ligger i kontrakten, spesielt gjelder dette helsesektorens kommunikasjonsentraler

Det er i tillegg avdekket behov for endringer i spesifikasjonene til kommunikasjonsentralene til helse og brann. Disse endringene ligger ikke inne i den gjeldende kontrakten og det er heller ikke rom for å dekke utgiftene til dette innenfor den vedtatte kostnadsrammen på 900 mill. kroner. Utfordringene lar seg ikke løse innenfor prosjektets gjeldende kostnadsramme.

Estatenes endringer i spesifikasjonene og funksjonalitet til kommunikasjonsentralene ansees nødvendige for å kunne ta nettet i operativ bruk.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Eirin Faldet, Svein Gjølseth, Irene Johansen, Torstein Rudihagen, Tor-Arne Strøm og Truls Wickholm, fra Høyre, Øyvind Halleraker og Trond Helleland, fra Sosialistisk Venstreparti, Hallgeir H. Langeland, fra Kristelig Folkeparti, Jan Sahl, fra Senterpartiet, Jenny Klinge, og fra Venstre, Borghild Tenden, viser til at Stortinget i desember 2004 samtykket i at Justis- og politidepartementet i 2005 kunne inngå kontrakt om første utbyggingsområde (trinn 1) av et felles digitalt radiosamband (nødnett) for nød- og beredskapsstatene i politidistriktene Follo, Romerike, Oslo, Asker og Bærum, Søndre Buskerud og Østfold. Det vises til St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 3 (2004–2005) Framtidig radiosamband for nød- og beredskapsstatene og Budsjett-innst. S. nr. 4 (2004–2005).

Flertallet viser videre til St.prp. nr. 30 (2006–2007) og Innst. S. nr. 104 (2006–2007) der Stortinget vedtok at et første utbyggingstrinn for nytt digitalt nødnett i Norge skulle igangsettes, og Justis- og politidepartementet fikk en fullmakt til å inngå kontrakt

om utbygging av resten av landet, med forbehold om at landsdekkende utbygging ikke kan igangsettes før evaluering av første trinn er gjennomført og Stortinget eventuelt har vedtatt videre utbygging.

Flertallet viser i tillegg til at Stortinget har blitt informert om status og framdrift, og behandlet nødnett i flere saker i perioden.

Flertallet viser til at Regjeringen nå legger fram for Stortinget forslag om at Stortinget gir Kongen fullmakt til å øke kostnadsrammen for første byggetrinn av Nødnett til 1 139 mill. kroner, som innebærer en økning på inntil 110 mill. kroner i forhold til gjeldende kostnadsramme for første byggetrinn og totalrammen. Årsakene oppgis å være:

- Leverandøren som gjennomfører kontrakten, Nokia Siemens Networks Norge AS, er ytterligere forsinket i forhold til tidligere meldt, sist i St.prp. nr. 67 (2008–2009)
- Etatene har avdekket behov for å endre spesifikasjoner
- Det er økt ressursbehov i DNK for oppfølging av leverandør
- Økte kostnader knyttet til innføring i etatene
- Mulige behov for økt kapasitet i nettet og mulige behov knyttet til styrket dekning av spesielle objekter utover det som er spesifisert i kontrakten
- Valutasvingninger (kontrakt for kommunikasjonsentraler er inngått i euro)

Flertallet viser til St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 3 (2004–2005), der den framforhandlede kostnadsrammen for en landsdekkende utbygging av nødnett i to trinn ble oppgitt til 3,6 mrd. kroner anslått i 2004-kroner, og videre St.prp. 30 (2006–2007) der det ble vedtatt en utvidet ramme på 900 mill. kroner (prisenivå per 2006) for første utbyggingstrinn innenfor totalrammen, på grunn av en kostnadsforskyvning mellom trinnene fordi kostnadene til anskaffelsesprosessen og utbygging av første trinn ble om lag 300 mill. kroner høyere enn det som ble anslått i 2004.

Flertallet vil også vise til at det i St.prp. nr. 30 (2006–2007) ble varslet at det som følge av forsinkelser i anskaffelsesprosessen og ønske om evaluering ble lagt opp til ferdigstillelse av første utbyggingstrinn i løpet av 2007, test og evaluering i 2008 og utbygging av et ev. landsdekkende nett i perioden 2009–2011. I St. prp. nr. 1 (2008–2009) ble det varslet at leverandøren var om lag 12 måneder forsinket, og ytterligere forsinkelser er varslet i St.prp. nr. 67 (2008–2009), slik at det nå ligger an til at politiet vil ta Nødnett i operativ bruk fra tidligst 4. kvartal 2009. Flertallet merker seg forsinkelsene og årsakene til disse, og vil uttrykke sterk bekymring over at Nødnett ikke kan tas i bruk som planlagt. Forsinkelsene er svært uheldige for samfunnet og for nødetatene, som har sterkt behov for det nye digitale radiosam-

bandet som skal erstatte de eksisterende analoge radionettene.

Flertallet har merket seg at det er oppstått behov for endringer og tillegg i spesifikasjonene og kravene til funksjonalitet fra etatene, som ikke lar seg løse innenfor prosjektets gjeldende kostnadsramme.

Flertallet ser store samfunnsmessige fordeler ved at innføring av felles nødsamband muliggjør effektivisering av nødetatenes arbeid. Flertallet viser til at etatene nå har ventet svært lenge på nytt nødnett. Det har i denne tiden ikke vært investert i særlig grad i oppdatering av eksisterende nettverk. Flertallet ser det derfor som viktig at 1. utbyggingstrinn av Nødnett nå blir ferdigstilt og kan tas i bruk innenfor den framdrifts- og kostnadsplan som nå foreligger.

Flertallet har merket seg at DNK har ansvaret for utbygging og forvaltning av nødnettet, og at DNK arbeider med å sørge for at forpliktende framdriftsplaner blir fulgt opp av leverandøren, slik at nødetatene så langt som mulig kan planlegge og utføre sine oppgaver i tråd med forutsetningene. Flertallet har videre merket seg at DNK gjennomfører løpende vurderinger av kostnadsutviklingen i prosjektet. Flertallet legger til grunn at dette arbeidet følges opp også i det videre, og at Justis- og politidepartementet setter i verk eventuelle nødvendige tiltak for å få ferdigstilt utbyggingstrinn 1 innenfor de framdriftsplaner og kostnadsrammer som nå ligger i denne saken.

Flertallet ber om at en oppdatert status med framdriftsplan og kostnadsoversikt for utbyggingstrinn 1 blir gitt Stortinget i forbindelse med framleggelse av statsbudsjettet for 2010.

Flertallet merker seg at en ikke ubetydelig del av bevilgningen til prosjektet i 2009 over kap. 456 DNK først vil komme til utbetaling i 2010, og at en eventuell økning av kostnadsrammen antas derfor ikke å medføre bevilgningsmessige konsekvenser før i 2010.

Flertallet vil understreke at det er viktig at det etableres et nødnett som gir samfunnet, etatene og publikum den nødvendige tryggheten for at nød- og beredskapsetatene kan løse sine oppgaver på en tilfredsstillende måte, og at nødnettet fungerer etter intensjonene. Stortinget har derfor vedtatt at det skal gjennomføres en evaluering av første utbyggingstrinn før et eventuelt vedtak om landsdekkende utbygging gjøres, jf. St.prp. nr. 30 (2006–2007). Flertallet merker seg at enkelte evalueringsaktiviteter er allerede gjennomført og påbegynt. Flertallet forutsetter at evalueringen gjennomføres som forutsatt og blir fremlagt Stortinget til behandling før eventuell videre utbygging vedtas.

Flertallet viser til protokolltilførsel fra Fremskrittspartiets og Høyres medlemmer i transport- og

kommunikasjonskomiteens møte 8. juni 2009, til spørsmålene fra medlemmene i Fremskrittspartiet i komiteen til saken og Justis- og politidepartementets svar på disse, som følger vedlagt, og som berører bakgrunnen for den korte behandlingstiden.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Bård Hoksrud, lederen Per Sandberg og Arne Sortevik, vil peke på at nok en gang velger Regjeringen å legge frem en sak for Stortinget som tar for seg de store problemene som har oppstått i forbindelse med implementeringen av første byggetrinn av det nye nødnettet for nødetatene. Disse medlemmer vil peke på at å stortingsbehandle saken på 14 dager er på grensen til uansvarlighet. Disse medlemmer vil i den forbindelse peke på protokolltilførsel fra Fremskrittspartiet og Høyre i transport- og kommunikasjonskomiteens møte 8. juni 2009 etter å ha tapt voteringen om ikke å behandle saken i vårsesjonen:

"Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre avviser behandling av ytterligere nye saker før Stortinget 19. juni 2009 avslutter før sommeren. Med to uker igjen til avslutningen av flere saker og debatt om disse sakene i Stortinget, vil behandling av ytterligere saker etter disse medlemmers oppfatning ikke kunne gjennomføres på en forsvarlig måte."

Disse medlemmer finner det meget uheldig at flertallet i denne saken ikke ønsker å gi alle partiene mulighet til en forsvarlig og god behandling av en så viktig sak, og vil derfor peke på at denne saken kan risikere å bli behandlet uten at komiteens medlemmer har hatt anledning til å få behandlet den på en skikkelig måte. Disse medlemmer mener også at det burde vært avsatt tid til en høring i saken, med bakgrunn i alle forsinkelsene og problemene som stadig har dukket opp både med hensyn til problemer med å levere til avtalt tid, men også med hensyn til utfordringer som har dukket opp i forhold til de forskjellige etatenes behov og ønsker. Disse medlemmer vil videre peke på sine spørsmål, stilt gjennom komiteen, til statsråden i brev av 8. juni 2009:

1. Når ble opplysningene om at det lå an til ytterligere forsinkelser, kjent for departementet?
2. Når ble departementet kjent med kostnadsoverskridelsene?
3. Hvorfor har ikke staten tatt høyde for at dersom det påløper forsinkelser som øker statens utgifter, så skal dette dekkes av leverandørene som har lovet å levere en tjeneste som staten ikke får?
4. Hvor store ekstrakostnader totalt, og fordelt per etat, forventer man at de endrede spesifikasjonskravene til kommunikasjonssentralene til helse- og beredskapsvesen vil medføre?
5. Er det andre forhold som kan ha betydning for de totale utgiftene til innføring og drift av det nye nødnettet?

Ber også om at eventuelle usikkerhetsmomenter, og faktorer spesifiseres.

6. Når garanterer man nå at det nye nødnettets første byggetrinn settes i drift? Ber også her om en spesifisering dersom det vil bli innfasert forskjellig for de enkelte etater.
7. Hvordan vil de nye utfordringene påvirke de forskjellige etatene, og hvordan vil driftskostnadene for branntjenester og helsetjenestene for kommunene bli påvirket?
Det bes om spesifisering på både etat og eventuelt på kommune i forhold til dagens nødnett.
8. Må staten betale noen av kostnadene som er påløpt på grunn av forsinkelse hos leverandørene (sammenslåing av involverte firmaer på leverandørsiden, forsinkelser knyttet til leverandørs testing av system og leverandørs problemer med å få byggetillatelse for den enkelte basestasjonen)?
9. Det vises til at det er forsinkelser og ekstrakostnader knyttet til at leverandøren har problemer med å få utviklet og levert alle de spesialfunksjonene som ble avtalt og som ligger i kontrakten. Hvorfor oppstår det da behov for endring i spesifikasjonene?
10. Har prosjektgrunnlaget vært for dårlig?
11. På bakgrunn av de kjente forsinkelser og behovet for endring i spesifikasjon; gir leverandør nå garanti for levering?"

Disse medlemmer vil peke på at statsråden i sine svar datert 10. juni 2009 til komiteen (vedlagt innstillingen) gir mange utfyllende og opplysende svar på spørsmålene. Disse medlemmer vil likevel peke på at det er svært vanskelig å få etterprøvd svarene ut ifra den måten komiteens flertall (Regjeringen) har valgt å kjøre saken igjennom Stortinget på. Disse medlemmer anser dette som en uansvarlig komitébehandling. Disse medlemmer vil også peke på at man mener at én dag fra svar foreligger fra departementet, og frem til komiteens avgivelse, ikke kan anses som forsvarlig saksbehandling. Disse medlemmer peker på at slik behandling utelukker åpen høring i saken. Disse medlemmer mener at en åpen høring hadde vært nødvendig å gjennomføre for å opplyse saken på en grundig og fullstendig måte. Disse medlemmer vil presisere at merknadene derfor må ta utgangspunkt i at de opplysningene som er mottatt fra departementet, er

korrekte, og at videre merknader skrives med forbehold om at alle svarene gitt fra departementet er korrekte og fullstendige. Disse medlemmer vil derfor også presisere at med erfaringen med tidligere behandling av nødnett, er det viktig at Stortinget og komiteen på egnet måte holdes jevnlig orientert om fremdriften i utbyggingen av første byggetrinn. Disse medlemmer vil også sterkt peke på at det er viktig at det nye nødnett snarest kommer på plass for å sørge for at dette viktige verktøyet tas i bruk så raskt som mulig. Dette for at alle de ansatte, som lenge har ventet på dette utstyret og som arbeider i rednings- og nødetatene, kan ta dette i bruk.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen jevnlig rapportere om fremdriften av utbyggingen av Nødnett på egnet vis til Stortinget for å sikre at fremdriftsplanen og budsjett holdes."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Stortinget ber Regjeringen jevnlig rapportere om fremdriften av utbyggingen av nødnett på egnet vis til Stortinget for å sikre at fremdriftsplanen og budsjett holdes.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ellers ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Stortinget samtykker i at Kongen gis fullmakt til i 2009 å øke kostnadsrammen for første byggetrinn av Nødnett til inntil 1 139 mill. kroner.

Oslo, i transport- og kommunikasjonskomiteen, den 11. juni 2009

Per Sandberg

leder

Irene Johansen

ordfører

Vedlegg**Brev fra Justis- og politidepartementet v/settestatsråd Trond Giske til transport- og kommunikasjonskomiteen, datert 10. juni 2009****St. prp. 83 - Om fullmakt for Kongen til å øke kostnadsrammen for første byggetrinn av Nødnett – Spørsmål**

Jeg viser til brev fra Transport- og kommunikasjonskomiteen datert 08. juni 2009. Innledningsvis vil jeg beklage at det ikke har vært mulig å komme til Stortinget med denne saken på et tidligere tidspunkt. Det er i St.prp. nr. 67 (2008-2009) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2009 redegjort for status i utbyggingen av Nødnett, herunder om forsinkelsen i prosjektet. Departementet ble kjent med behovet før økt kostnadsramme på et så sent tidspunkt at det ikke var mulig å fremme forslaget om fullmakt for Kongen til å øke kostnadsrammen i revidert nasjonalbudsjett.

1. Når ble opplysningene om at det lå an til ytterligere forsinkelser, kjent for departementet?

SVAR:

Konsekvensene av forsinkelsene i ferdigstillingen av første utbyggingstrinn av Nødnett og utfordringene knyttet til å ferdigstille løsninger for helses og branns kommunikasjonsentraler ble som nevnt over, kjent for departementet på et så sent tidspunkt at det ikke var grunnlag for å innarbeide informasjonen i revidert nasjonalbudsjett.

Prosjektet har siden oppstarten hatt utfordringer på grunn av leverandørens forsinkelser. Departementet har vært kjent med dette, og Stortinget har så langt det har vært mulig blitt oppdatert om disse utfordringene.

I St.prp. nr. 1 (2007-2008) opplyste JD at leverandøren av Nødnett var om lag 8 mnd. forsinket.

I St.prp. nr. 59 (2007-2008) opplyste JD at leverandøren hadde avdekket at sentrale deler av deres leveranse ville bli ytterligere forsinket og at planene for første utbyggingstrinn ville bli gjennomgått på nytt for å fastslå nye leveringstidspunkter. Det ble videre opplyst at foreløpige vurderinger indikerte at selve radionettet, som utgjør hoveddelen av investeringen, forventes levert i løpet av 2008. JD opplyste videre at det tas sikte på å legge frem ny fremdriftsplan og gjøre rede for kontrakts- og budsjettmessige konsekvenser i 2009 budsjettet.

Det ble i St.prp. nr. 1 (2008-2009) for JD informert om at leverandøren var om lag 12 mnd. forsinket, noe som blant annet skyldes sammenslåing av involverte firma på leverandørsiden.

Det fremgår videre av St.prp. nr. 67 (2008-2009) at nødnettet er i en avsluttende testfase. Også her har det vist seg at leverandørens planer har vært optimistiske. Den siste forsinkelsen medførte at politiet i Østfold og Follo ikke kunne ta nettet i prøvebruk før sommerferien 2009.

I St.prp. nr. 83 (2008-2009) opplyser JD at prosjektet nå står overfor ytterligere utfordringer og forsinkelser. Dette gjelder særlig usikkerheten og framdriften knyttet til utvikling av kommunikasjonsentralene i brann og helse. Dette påvirker igjen tidspunktet for når Nødnett vil kunne tas i operativ bruk i disse etatene. Det ligger fortsatt an til at radionettverket vil være ferdig utbygd i løpet av 2009 og at politiet vil ta Nødnett i operativ bruk fra (tidligst) 4. kvartal 2009.

2. Når ble departementet kjent med kostnadsoverskridelsene?

SVAR:

JD ble som nevnt innledningsvis, informert om kostnadsbehovet på et så sent tidspunkt at det ikke var praktisk mulig å innarbeide informasjonen i revidert budsjett. Basert på JDs vurderinger antas det å foreligge et samlet merbehov for å ivareta statens interesser i forbindelse med ferdigstilling av første trinn på inntil 110 mill. kroner, utover gjeldende kostnadsramme. Det endelige behovet for økning av kostnadsrammen vil bli vurdert og klarlagt i løpet av sommeren 2009 når nødvendige forhandlinger med leverandør er gjennomført.

Nødnettprosjektet har så langt holdt seg innenfor den opprinnelige kostnadsrammen og det har til nå ikke vært kostnadsoverskridelser. I St.prp. nr. 83 (2008-2009) blir det for første gang varslet om at det er behov for ekstra midler til prosjektet. Behovet for økning av kostnadsrammen har primært bakgrunn i følgende forhold:

- Etatene har avdekket behov for å endre spesifikasjoner
- Økt ressursbehov i DNK for oppfølging av leverandør
- Økte kostnader knyttet til innføring i etatene
- Mulige behov for økt kapasitet i nettet og mulig behov knyttet til styrket radiodekning av spesielle objekter utover det som er spesifisert i kontrakten
- Valutakurssvingninger (kontrakt for kommunikasjonsentraler er inngått i euro)

3. *Hvorfor har ikke staten tatt høyde for at dersom det påløper forsinkelser som øker statens utgifter, så skal dette dekkes av leverandørene som har lovet å levere en tjeneste som staten ikke får?*

SVAR:

Det er tatt høyde for at det kan oppstå forsinkelser, ref. kontraktsmekanismene som er forklart i svaret på spørsmål 8.

Statens risiko i kontrakten er samlet sett moderat, fordi det her er avtalt en fast pris på de ytelsene staten har bestilt. Det vil likevel alltid være noe usikkerhet ved gjennomføring av et så omfattende teknisk prosjekt som Nødnettprosjektet. Usikkerheten vil normalt være størst i prosjektets innledende fase, der løsninger skal utvikles. Dette gjelder her først og fremst IT-delen av leveransen, som er utstyr til etatens kommunikasjonssentraler. Det har vært behov for nødvendige endringer og tilleggsfunksjonalitet i disse.

4. *Hvor store ekstrakostnader totalt, og fordelt per etat, forventer man at de endrede spesifikasjonskravene til kommunikasjonssentralene til henholdsvis brann og helse?*

SVAR:

Det endelige behovet for økning av kostnadsrammen vil bli vurdert og klarlagt når nødvendige forhandlinger med leverandør er gjennomført. Av forhandlingsmessige og juridiske årsaker ønsker ikke JD å informere eksakt om estimatene som er gjort på dette tidspunkt. Man vil imidlertid nevne at en stor del av behovet er knyttet til etatens behov for å endre tekniske spesifikasjoner. Dette gjelder i særlig grad helse.

5. *Er det andre forhold som kan ha betydning for de totale utgiftene til innføring og drift av det nye nødnettet? Ber også om at eventuelle usikkerhetsmomenter, og faktorer spesifiseres.*

SVAR:

Det er en rekke forhold som kan ha betydning for statens totale utgifter til innføring og drift av det nye nødnettet:

- Etatene har avdekket behov for å endre spesifikasjoner
- Økt ressursbehov i DNK for oppfølging av leverandør
- Økte kostnader knyttet til innføring i etatene
- Mulige behov for økt kapasitet i nettet og mulig behov knyttet til styrket radiodekning av spesielle objekter utover det som er spesifisert i kontrakten

- Valutakurssvingninger (kontrakt for kommunikasjonssentraler er inngått i euro)

6. *Når garanterer man nå at det nye nødnettets første byggetrinn settes i drift? Ber også her om en spesifisering dersom det vil bli innfaset forskjellig for de enkelte etater.*

Svar:

JD kan ikke gi garantier for leverandørens fremdrift. Basert på DNKs anslag ligger det fortsatt an til at selve radionettverket for trinn 1 er ferdig utbygd i løpet av 2009. Status per 9. juni er at 209 av totalt 241 basestasjoner i første trinn er i drift, og at ytterligere 11 er bygd. Av de gjenstående er det ca. 10 som er utfordrende mht. byggetillatelse. For fase 0a (Østfold og Follo politidistrikt) som kommer først, er det nå kun tre basestasjoner som mangler for at dekningsgrad skal være komplett.

Fram til nylig har leverandøren møtt utfordringer mht. gjennomføringen av et svært stort antall tester som har vist seg å ta mye lenger tid enn forutsatt. Dette er nå langt på vei løst, og generelt gjelder det nå at det ikke forventes at gjenstående dekningsutfordringer eller testaktiviteter vil være avgjørende for når nettet skal kunne tas i bruk.

Politiets nye kommunikasjonssentral (operasjonsrommet) i Søndre Buskerud politidistrikt settes i operativ drift 23. juni 2009. Dermed har politiet satt i drift samtlige de nye kommunikasjonssentraler som inngår i første trinn. Politiets nye operasjonsrom er åpent mot publikum via det ordinære telefonnettet og holder kontakten mot tjenestemenn ute via det gamle radionettet. Politiet står dermed klar til å begynne å bruke det nye digitale radionettet etter hvert som det blir ferdig. Det forventes i dag at de første to politidistriktene (Østfold og Follo) vil ta hele nødnettet i bruk tidligst i fjerde kvartal 2009. Enkelte mindre brukergrupper i politiet (sannsynligvis UP) vil kunne komme inn tidligere. Gjennomføringen av politiets side av nødnettprosjektet (internt betegnet "SAMPOL") har så langt vært svært vellykket.

Ferdigstillelse av nye kommunikasjonssentraler for brann og helse, som innebærer ulik grad av IT-utvikling, er avgjørende for når disse etatene kan ta nødnettet i operativ bruk.

Teknisk løsning for branns kommunikasjonssentral, slik det ser ut nå, forventes klar i tredje kvartal og første 110-sentral (i Moss) klar for operativt bruk i slutten av fjerde kvartal 2009.

Helse skal ha leveranse av totalt 48 nye kommunikasjonssentraler (ved AMK, akuttmottak i sykehus og i kommunale legevaktsentraler). Det opereres med tre hovedvarianter av sentraler som alle krever IT-utvikling. Det er avdekket behov for endringer i spesifikasjonene til kommunikasjonssentralene til helse. Slik det ser ut i dag vil det fremdeles ta noe tid

å ferdigstille kommunikasjonsentralløsninger som helse anser vil være tilfredsstillende.

Det anses ikke mulig å dekke utgiftene til gjenstående utvikling for brann og helse innenfor den opprinnelige kostnadsrammen på 900 mill. kroner. Dersom det nå åpnes for at budsjettammen økes i tråd med forslaget i St.prp. nr. 83 (2008-2009) vil en løsning for helse kunne være på plass våren 2010.

7. *Hvordan vil de nye utfordringene påvirke de forskjellige etatene, og hvordan vil driftskostnadene for branntjenester og helse-tjenestene for kommunene bli påvirket? Det bes om spesifisering på både etat og eventuelt på kommune i forhold til dagens nødnett.*

SVAR:

De endelige driftskostnadene i Nødnett for brann og helse påvirkes ikke av forsinkelsen knyttet til å ferdigstille nettet og endrede tekniske løsninger (for en stor del programvare) til kommunikasjonsentralene.

I tillegg til den direkte brukerbetalingen for nettet, vil det i tråd med forutsetningene for prosjektet også påløpe utgifter for kommuner og statlige etater til leie av datalinjer til kommunikasjonsentraler, samt kostnader til etatsinterne utgifter som opplæring, brukerstøtte, løpende vedlikehold og utskifting av radioterminaler, og administrasjon av brukere i nettet. Disse kostnadene er hittil ikke estimert i detalj. Det legges derfor opp til at det skal gjennomføres en uavhengig vurdering av nødetatenes samlede kostnader før og etter innføring av nytt nødnett.

JD vil komme tilbake med en mer detaljert redegjørelse av de økonomiske virkningene for kommunene når disse målingene forligger og når det er nærmere klarlagt hva prisnivået for brukerbetalingen blir som følge av at andre brukere utover kjernebrukerne tar nettet i bruk. Det legges opp til at redegjørelsen vil foreligge samtidig med evalueringen av trinn 1.

8. *Må staten betale noen av kostnadene som er påløpt på grunn av forsinkelse hos leverandørene (sammenslåing av involverte firmaer på leverandørsiden, forsinkelser knyttet til leverandørs testing av system og leverandørs problemer med å få byggetillatelse for den enkelte basestasjonen)?*

SVAR:

Kontrakten regulerer dette gjennom en ordning hvor staten får en standardisert og på forhånd avtalt erstatning. Ordningen blir betegnet som enkelttaps-erstatning, og minner om dagbøter på den måten at det konkrete erstatningsbeløpet er knyttet til lengden på forsinkelsen. Selv om det innenfor denne ordningen er snakk om store erstatningsbeløp, er forsinkelsen

nå så langvarig at man ikke lenger vil kunne dekke alle statens ekstrakostnader via denne ordningen.

Kontrakten gir i tillegg også mulighet for å kreve ordinær erstatning utover ordningen med forhånds-avtalt erstatning. En slik erstatningsprosess er prinsipielt underlagt en ordnær rettslig behandling og man kan ikke ta for gitt eller bygge budsjettforslag på en forutsetning om at en slik erstatning vil bli gitt frivillig eller eventuelt tilkjent.

Statens ekstrakostnader er spesielt knyttet til forlenget bruk av konsulenter med spesialkompetanse, f. eks. innen test og arbeid med å få fram hensiktsmessige IT-løsninger på kommunikasjonsentralene. Det har også vist seg krevende å følge opp leverandøren. Tettere oppfølging medfører økt ressursbruk.

DNK har i økende grad funnet det nødvendig å støtte leverandørens arbeid knyttet til etablering av radiodekning. Dette gjelder spesielt etablering av helt nye basestasjoner i områder med motstand fra naboer og berørte parter. Erfaring fra første byggetrinn er at arbeid med byggesøknader er tidkrevende og krever god planlegging og tett samarbeid mellom DNK og leverandør.

9. *Det vises til at det er forsinkelser og ekstrakostnader knyttet til at leverandøren har problemer med å få utviklet og levert alle de spesialfunksjonene som ble avtalt og som ligger i kontrakten. Hvorfor oppstår det da behov for endring i spesifikasjonene?*

SVAR:

Nødnettkontrakten omfatter flere teknisk kompliserte løsninger som skal spille sammen. Systemet realiseres med basis i spesifikasjoner som er utarbeidet av nødetatene for å dekke deres behov. Kravene i kontrakten er i hovedsak basert på funksjonalitet som skal leveres (teknologinøytrale, funksjonelle krav). Detaljerte løsninger er ikke i alle detaljer fullt ut spesifisert.

Kontrakten legger opp til egne designprosesser for å avklare detaljer i de spesifikke løsningene, og med stor interaksjon mellom leverandør, DNK og etatenes representanter.

Proessen har tatt lengre tid enn antatt, noe som hovedsakelig er forårsaket av utilstrekkelig prosjektstyring fra leverandøren. Informasjon om hvordan leverandøren rent teknisk har planlagt å imøtekomme de kravene som er rent funksjonelt beskrevet i kontrakten har kommet sent, med den konsekvens at staten har ikke fått tilstrekkelig oversikt tidlig nok.

Gjennom designprosessen er det også avdekket behov for endringer fra statens side. Dette gjelder i all hovedsak etatenes kommunikasjonsentraler og i svært liten grad selve radionettet. Endringer kan være justering/presisering av funksjoner som skal leveres eller direkte tilleggsbestillinger. Dette er ikke unor-

malt i denne type prosesser der IT-utvikling inngår. Kontrakten består av flere tusen sider og det vil på enkelte punkter i kontrakten være rom for tolkninger. Ved innfasing av alle tekniske og operative detaljer for en så komplisert leveranse i helse, brann og politi er det ikke unaturlig at det har blitt stilt nye krav fra statens side for å få en fullgod løsning.

Leverandøren har kommersielle utfordringer som følge av at de hevder at de taper mye penger på kontrakten. Dette kan være en medårsak til at det er uenigheter om ansvar for kostnader knyttet til bl.a. endringer og forsinkelser.

10. Har prosjektgrunnlaget vært for dårlig?

SVAR:

Prosjektgrunnlaget har ikke vært for dårlig. Konkurranses grunnlaget ble sendt til markedet våren 2005, og tilbud ble mottatt fra tre leverandører høsten 2005. Det ble forhandlet i konkurranse med to tilbydere gjennom hele 2006.

Spesifikasjonen i konkurransegrunnlaget og senere kontrakt oppleves fremdeles som god. Forhandlingene med tilbyderne resulterte også i et resultat som fremstår som økonomisk attraktivt for staten.

Samtidig er nødnettkontrakten ambisiøs ved at den omfatter koordinerte leveranser av radionett, kommunikasjonssentraler, driftsorganisasjon og radioterminaler til tre ulike etater. Den norske nødnettleveransen er mer komplisert enn tilsvarende anskaffelser i andre europeiske land. Det at Stortinget har bevilget midler til både selve nødnettet og til brukerstyr (kommunikasjonssentraler og radioer) bidrar etter vår vurderingen til raskere innføring av etatene og dermed bedre samfunnsnytte av investeringen, men det gir også utfordringer i forhold til prosjektstyring da planene for nødnettprosjektet omfatter alt fra koordinert bygging av nett og kommunikasjonssentraler, leveranse og tilpasning av radioterminaler, og opplæring og innføring av sluttbrukere. Dette setter store krav til planverk og prosjektstyring

og gir lite fleksibilitet. På dette området har leverandøren hatt utfordringer.

Siden en eventuell landsdekkende utbygging skal gjennomføres i to trinn med pause og evaluering mellom trinnene, får man ekstra stort press på å levere alle funksjoner i tidlig prosjektfase. Leverandøren har ikke fleksibilitet til å fordele leveranser over lengre tid.

11. På bakgrunn av de kjente forsinkelser og behovet for endring i spesifikasjon; gir leverandør nå garanti for levering?

SVAR:

Leverandøren bekrefter at han har til hensikt å levere i henhold til kontrakten. Det er så langt ikke oppdaget noe som tyder på at ikke nødnettet vil fungere etter hensikten når det ferdigstilles i første trinn.

Selve nettet er i hovedsak ferdig utbygd, med unntak av noen få radiobasestasjoner. Det har tatt mye lenger tid enn forutsatt å fastsette gode løsninger spesielt for helses kommunikasjonssentraler. På den annen side har politiet allerede tatt sine kommunikasjonssentraler i bruk, og det er derfor ingen grunn til å tro at ikke også helses løsninger vil bli gode. Ambisjonsnivået for bruk av nødnettet i helsetjenesten i Norge går lenger enn hva som er gjort i andre land, der tilsvarende systemer oftest kun brukes av ambulansetjenesten. Dette vil på sikt kunne gi større nytte for samfunnet, men det er krevende i en utviklings- og innføringsfase.

Det skal for øvrig nevnes at det den 17. april, før opplysningene om behov for økt kostnadsramme forelå, ble avholdt møte mellom ledelsen i Justisdepartementet og Nord-Europa ledelsen i Nokia Siemens Networks (NSN), der departementet understreket viktigheten av å få forpliktende fremdriftsplaner, noe departementet i etterkant av møtet også har fulgt opp skriftlig overfor firmaet. Selskapet understreket på møtet at de tok ansvar for forsinkelsen, at de ville stå ved den inngåtte kontrakten og at nødnettprosjektet er et viktig prosjekt for selskapet.